

Inklúzia poháňaná umelou inteligenciou

Využitie AI nástrojov vo výučbe študentov so špecifickými potrebami

Inklúzia • Personalizácia • Dostupnosť vzdelávania

Využitie AI nástrojov vo výučbe študentov so špecifickými potrebami

prof. Ing. Alena Galajdová, PhD.

- alena.galajdova@tuke.sk

Pôsobenie:

- Technická univerzita v KE, Strojnícka fakulta
- Bezbariérové centrum

Prienik biomedicínskeho inžinierstva a automatizácie do sveta podpory študentov so špecifickými potrebami

Funkčná diagnostika, špeciálne pomôcky a tvorba inkluzívneho vysokoškolského prostredia, prednáškové aktivity na pravidelných vzdelávacích akciách

Využitie AI nástrojov vo výučbe študentov so špecifickými potrebami

Bezbariérové centrum

Centrum sa venuje poradenstvu, funkčnej diagnostike, podpore inkluzívneho vzdelávania, tréningu používania podporných technológií a metodickej činnosti v oblasti prístupnosti vysokoškolského štúdia. (accesscentre.tuke.sk)

Vybrané činnosti:

- funkčná diagnostika študentov so špecifickými potrebami,
- špeciálne pomôcky pre vzdelávanie,
- nastavovanie metód pre sprístupnenie štúdia
- inkluzívne vysokoškolské prostredie,
- aplikácie biomedicínskeho inžinierstva v oblasti podpory osôb so zdravotným znevýhodnením.

Rovnováha medzi kapacitou a individuálnymi potrebami

Rastúci počet: Zvyšujúci sa podiel študentov so špecifickými potrebami.

Časová tieseň: Potreba hlbokej individualizácie naráža na limity kapacity pedagógov.

Nový most: AI nemení učivo, ale slúži ako kompenzačný nástroj pre lepší prístup k materiálom.

Čas verzus potreby

❖ Je potrebné individualizovať výučbu ?
(univerzálny dizajn vo vzdelávaní)

❖ AI ako moderný kompenzačný nástroj

❖ AI neslúži na nahradenie učiteľa, ale na škálovanie jeho schopností poskytovať špecifickú podporu

❖ Zlepšuje prístupnosť materiálov v zlomku času.

Rovnováha medzi kapacitou a individuálnymi potrebami

Rastúci počet: Zvyšujúci sa podiel študentov so špecifickými potrebami.

Časová tieseň: Potreba hlbkej individualizácie naráža na limity kapacity pedagógov.

Nový most: AI nemení učivo, ale slúži ako kompenzačný nástroj pre lepší prístup k materiálom.

Rovnováha medzi kapacitou a individuálnymi potrebami

Rastúci počet: Zvyšujúci sa podiel študentov so špecifickými potrebami.

Časová tieseň: Potreba hlbkej individualizácie naráža na limity kapacity pedagógov.

Nový most: AI nemení učivo, ale slúži ako kompenzačný nástroj pre lepší prístup k materiálom.

Architektúra inklúzie: 6 kategórií potrieb

Kognitívny a učiaci modul

- f) Vývinové poruchy učenia (Dyslexia, Dysgrafia)
- e) Autizmus a ďalšie pervazívne vývinové poruchy / ADHD

Zdravotný a psychologický modul

- b) Chronické ochorenia & c) Zdravotné oslabenia
- d) Psychické ochorenia

Zmyslový a motorický modul

- a) Zmyslové, telesné alebo viacnásobné postihnutie

Architektúra prístupnosti: Čo rozumieme pod AI vo vzdelávaní?

Poruchy učenia: Odstránenie bariéry zložitého textu

PRED

Senzorická integrácia je neurofyzologický proces, ktorým centrálny nervový systém (CNS) prijíma, organizuje a interpretuje senzorické informácie z vonkajšieho prostredia aj z vlastného tela. Efektívna senzorická integrácia je nevyhnutná pre primerané adaptívne odpovede a pre učenie sa novým zručnostiam. Dysfunkcia senzorickej integrácie, často spojená s neurovývinovými poruchami, sa prejavuje ako neschopnosť správne spracovať a reagovať na senzorické podnety, čo vedie k behaviorálnym, emocionálnym a motorickým ťažkostiam. Tieto ťažkosti môžu významne ovplyvniť každodenné fungovanie, sociálne interakcie a akademický výkon jedinca.

PO

- **Senzorická integrácia** je proces spracovania informácií z prostredia a tela.
- **Dobré fungovanie** je dôležité pre učenie a adaptáciu.
- **Problémy so spracovaním** môžu viesť k ťažkostiam v správaní a učení.

1

ChatGPT

Preštylizovanie a zjednodušenie zložitých textov.

2

Grammarly

Korekcia pravopisu a podpora pri dysgrafii.

3

NaturalReader

Text-to-speech prevod pre audiolimitovaných čitateľov.

Zjednodušovanie textu v praxi

Anatómia inkluzívneho promptu

- [Rola] { Konaj ako špeciálny pedagóg.
- [Úloha] { Prepíš tento odborný text o biológii...
- [Obmedzenie] { ...pre stredoškolača s ťažkou formou dyslexie.
- [Formát] { Použi krátke vety, odrážky a zvýrazni kľúčové pojmy tučným písmom.

ChatGPT

Konaj ako špeciálny pedagóg. Prepíš tento odborný text o biológii pre stredoškolača s ťažkou formou dyslexie. Použi krátke vety, odrážky a zvýrazni kľúčové pojmy tučným písmom.

Tu je zjednodušený text:

- Fotosyntéza je proces, pri ktorom rastliny tvoria energiu.
- Potrebujú k tomu slnko, vodu a oxid uhličitý.

Vaša úloha: Vložte akýkoľvek **odborný text** do AI a **aplikujte túto štruktúru promptu**. Porovnajte zrozumiteľnosť pred a po.

Od bariéry k porozumeniu

Adaptácia učiva kvadratických rovníc pre žiaka s ťažkou formou dyslexie

$$x^2 + b x = -c \quad \frac{\sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$3x^2 - 7x + 2 = 0$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$

$$x = \frac{-(-7) \pm \sqrt{(-7)^2 - 4 \cdot 3 \cdot 2}}{2 \cdot 3}$$

$$x = \frac{7 \pm \sqrt{49 - 24}}{6}$$

$$x = \frac{7 \pm \sqrt{25}}{6}$$

$$ax^2 + bx + c = 0$$

Kognitívne odľahčenie mení hutný text na interaktívne bloky

Predtým: Hutný text

V takom prípade o riešiteľnosti danej kvadratickej rovnice

$$ax^2 + bx + c = 0...$$

rozhoduje výraz

$$ax^2$$

rozhoduje výraz $b^2 - 4ac$, ktorý

nazývame **diskriminant**.

Kognitívna záťaž

Potom: Interaktívne Flashcards

Všeobecný tvar:

$$ax^2 + bx + c = 0$$

Krátke vety
a **tučné písmo**
pre kľúčové pojmy

Redukcia
**vizuálneho
smogu**

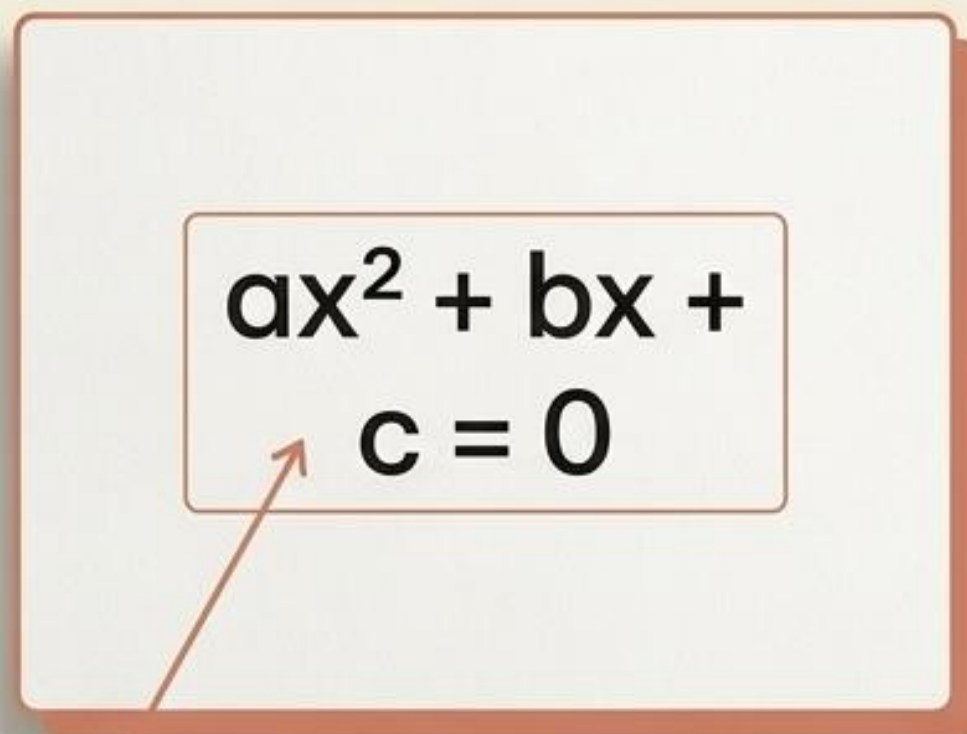
Diskriminant:

$$D = b^2 - 4ac$$

Kvíz namiesto
pasívneho čítania
(stimulácia
exekutívnych
funkcií)

Iteratívny dizajn a typografická presnosť chránia pred dezinterpretáciou

1. Základný generovaný text

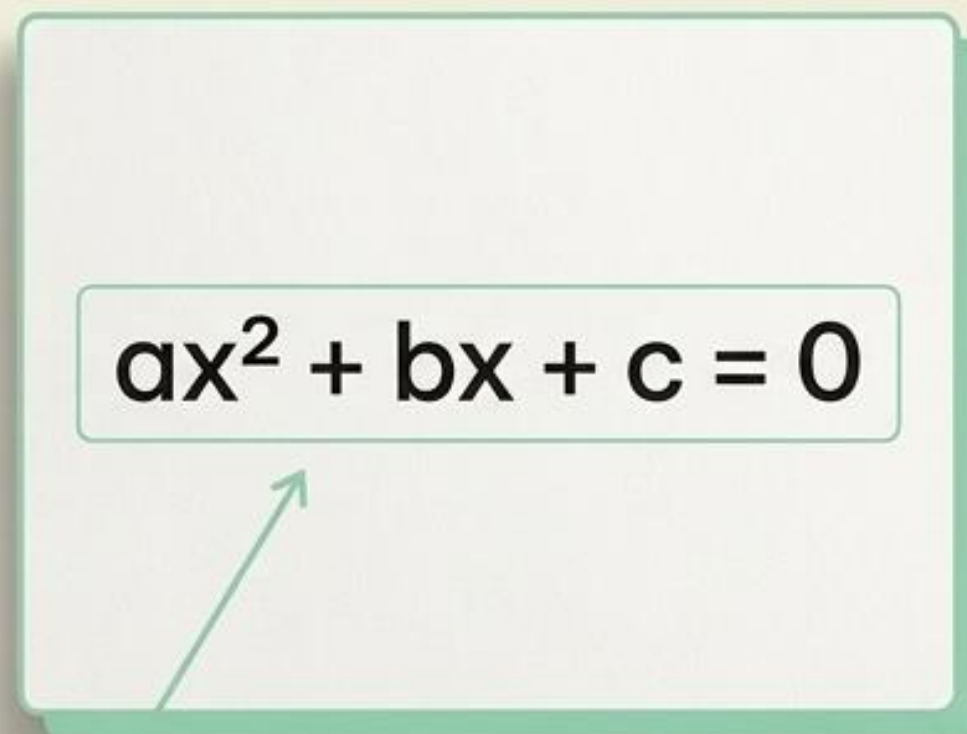

$ax^2 + bx +$
 $c = 0$

The diagram shows a white rectangular box with an orange border. Inside, the equation $ax^2 + bx +$ is on the first line and $c = 0$ is on the second line. An orange arrow points from the text below to the end of the first line.

Strata fixácie očí pri preskakovaní riadkov

2. Priestorová orientácia

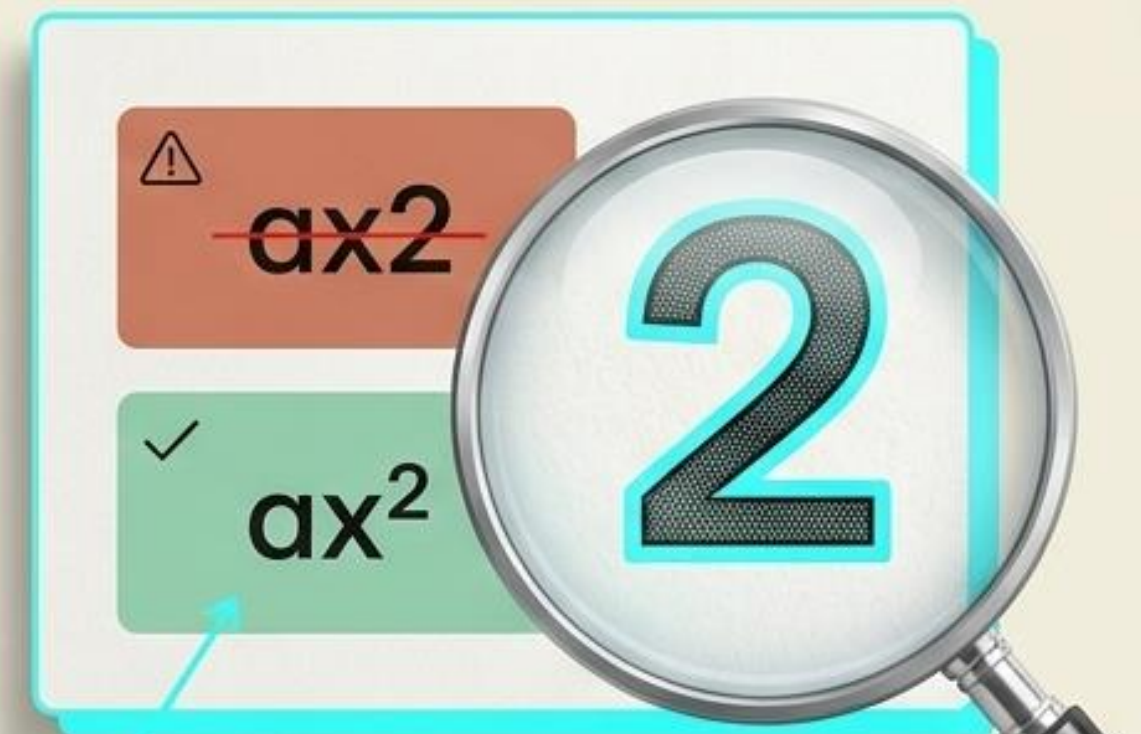

$ax^2 + bx + c = 0$

The diagram shows a white rectangular box with a green border. Inside, the equation $ax^2 + bx + c = 0$ is written on a single line. A green arrow points from the text below to the equation.

Zamedzenie priestorovej zmätenosti

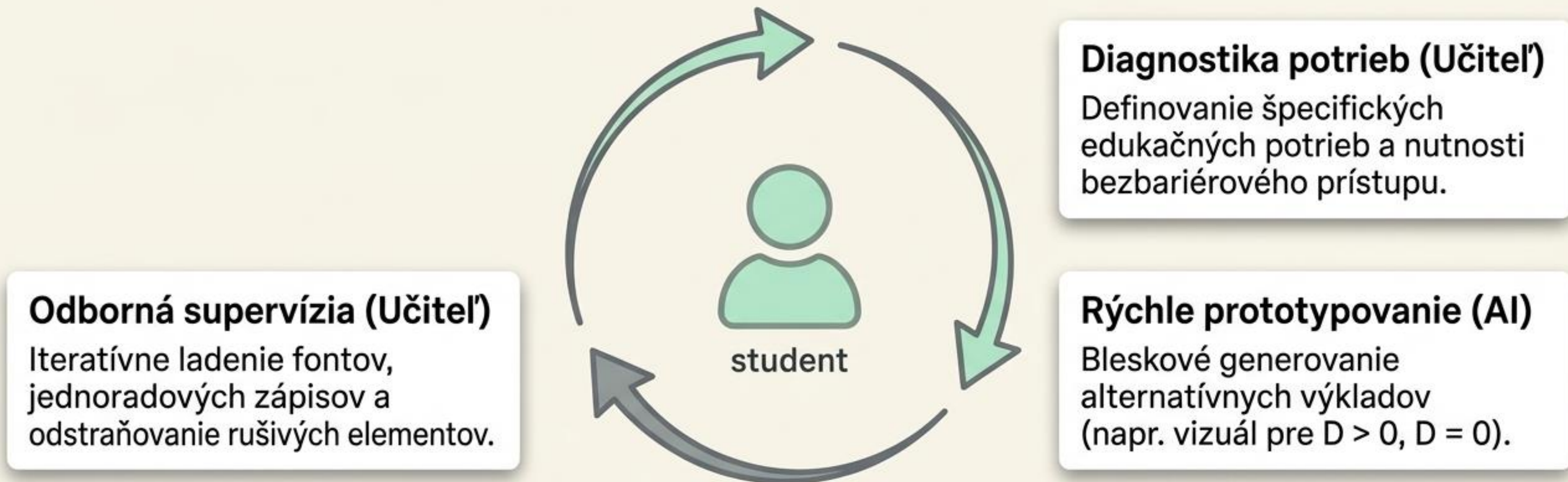
3. Typografická presnosť

The diagram shows a white rectangular box with a cyan border. Inside, there are two horizontal bars. The top bar is orange and contains a warning icon, the text ax^2 with a red line through the '2', and a magnifying glass focusing on a large '2'. The bottom bar is green and contains a checkmark and the text ax^2 . A cyan arrow points from the text below to the green bar.

Zápis x^2 evokuje u dyslektika násobenie. Horný index je kľúčový pre prevenciu sémantického zmätku.

Dialóg učiteľa s AI zabezpečuje absolútnu individualizáciu materiálov

Efektívna debariérizácia učiva.

AI búra bariéry a umožňuje získať čas na tvorbu pomôcok na mieru. Učiteľ drží kompas rešpektujúci limity pracovnej pamäte dyslektika.

ADHD a Autizmus: Manažment kognitívnej záťaže

Komplexný projekt

(Strata pozornosti,
prokrastinácia,
informačný chaos)

Jasná štruktúra a mikro-kroky

1

Goblin Tools

Magické rozdelenie komplexných
úloh a odhad času.

2

Notion AI

Vytvorenie štruktúrovaných a
vizuálne čistých poznámok.

3

Todoist / Motion

Automatické plánovanie času
a pripomienkovanie.

Mikro-plánovanie pre ADHD

Zadanie:

- Navrhните študijný plán pre študenta s ADHD na prípravu na test z dejepisu.
- **Ciel':** Eliminovať prokrastináciu znížením preťaženia.

Diskusia: Ktoré konkrétne funkcie AI (odhad času, rozdelenie na podúlohy) považujete za najužitočnejšie?

Naučiť sa na test z dejepisu

- ☐ Priprav si stôl a učebnice (2 min)
  - ☐ Prečítaj si len nadpisy v kapitole 1 (5 min)
  - ☐ Napíš 3 hlavné body na papier (10 min)
  - ☐ Daj si vizuálnu prestávku (5 min)
  - ☐ Urob si krátky kvíz (10 min)

Zmyslová inklúzia: Rozšírenie vnímania priestoru a reči

Zrakové postihnutie

Seeing AI /
Be My Eyes

Analýza prostredia a opis
obrázkov.

JAWS Screen
Reader

Navigácia v digitálnom
priestore a čítanie
dokumentov.

Sluchové postihnutie

Otter.ai / Live
Transcribe

Transformácia hovoreného
slova na text v reálnom čase.

Teams
Transcription

Automatické titulky a prepis
prednášok s identifikáciou
hovorcov.

Okamžitý prepis reči (Speech-to-Text)

Text na hlas, hlas na text

- Najrýchlejšie riešenie „len si prečítaj túto stránku“: Microsoft Edge Read Aloud (vstavaná funkcia prehliadača).
- Najlepší bezplatný hromadný prevod bez prihlásenia: [TTSMaker](#)
- Jednoduché použitie na počítači/vo vzdelávaní: NaturalReader – nemá slovenčinu, čeština, ukrajinčina
- [ElevenLabs](#)
- [Beey AI](#)

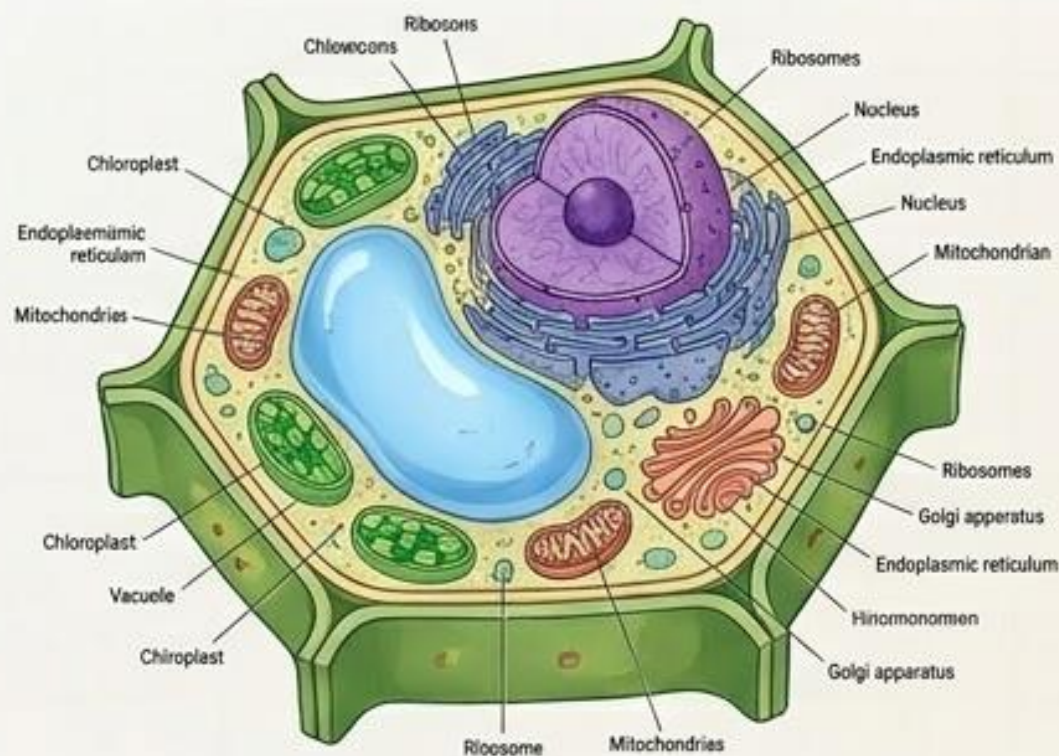

Učiteľ: Dnes sa budeme rozprávať o bunkovej biológii. **Mitochondria** je, **uhm**, často označovaná ako elektráreň bunky, pretože... jejít, dane kost zrat..

Zamímana, je veji sa Mitochondria, u omattu

Vizuálna AI a sprístupnenie grafiky

Vstup: Komplexná vizuálna informácia

Diskusia: Ako inak vieme využiť túto technológiu v bežnom vyučovacom procese?

Rozhranie: Vizuálna AI (Vision AI)

Opíš tento graf detailne pre nevidiaceho študenta.

Obrázok znázorňuje prierez rastlinnou bunkou. Má oválny tvar s hrubou vonkajšou bunkovou stenou. Vpravo dole je veľká modrá vakuola. V strede sa nachádza fialové jadro. Okolo jadra sú roztrúsené zelené chloroplasty, ktoré slúžia na fotosyntézu.

Komplexná podpora: Motorika a Psychohygiena

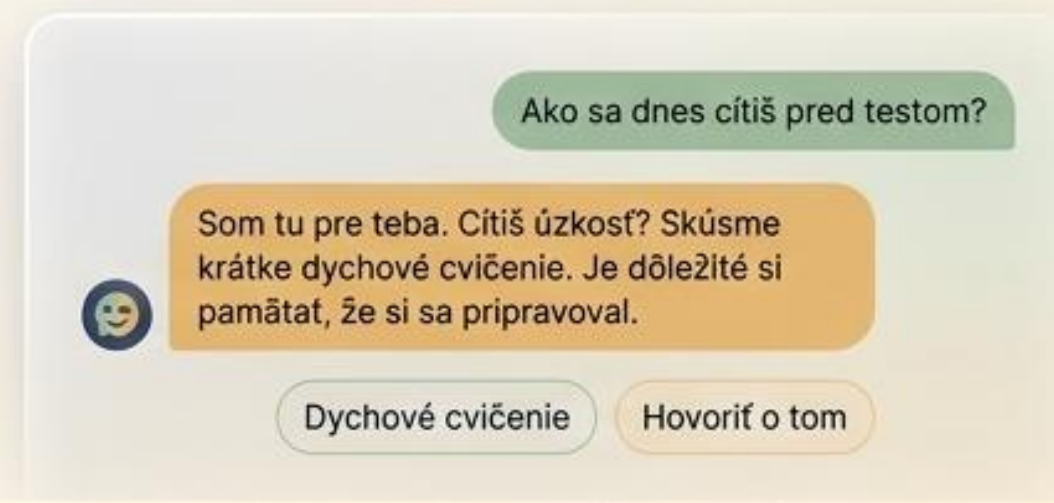
Fyzická prístupnosť

Nástroje ako Windows Voice Access a Dragon NaturallySpeaking umožňujú plné ovládanie počítača hlasom. Diktovanie a prediktívne písanie eliminujú bariéru fyzického písania pre študentov s motorickým obmedzením.

Kognitívna a emočná podpora

AI chatboty (napr. Woebot, Wysa) poskytujú organizáciu štúdia na zníženie stresu a kognitívno-behaviorálne techniky v reálnom čase bez strachu zo stigmatizácie.

Ochranný štít: Etické mantinely a riziká

AI Halucinácie

Riziko generovania fakticky nesprávnych odpovedí znejúcich presvedčivo. Nutnosť kritického overovania.

Ochrana súkromia (GDPR)

Zákaz vkladania osobných údajov študentov, diagnóz a citlivých informácií do verejných AI modelov.

Riziko závislosti

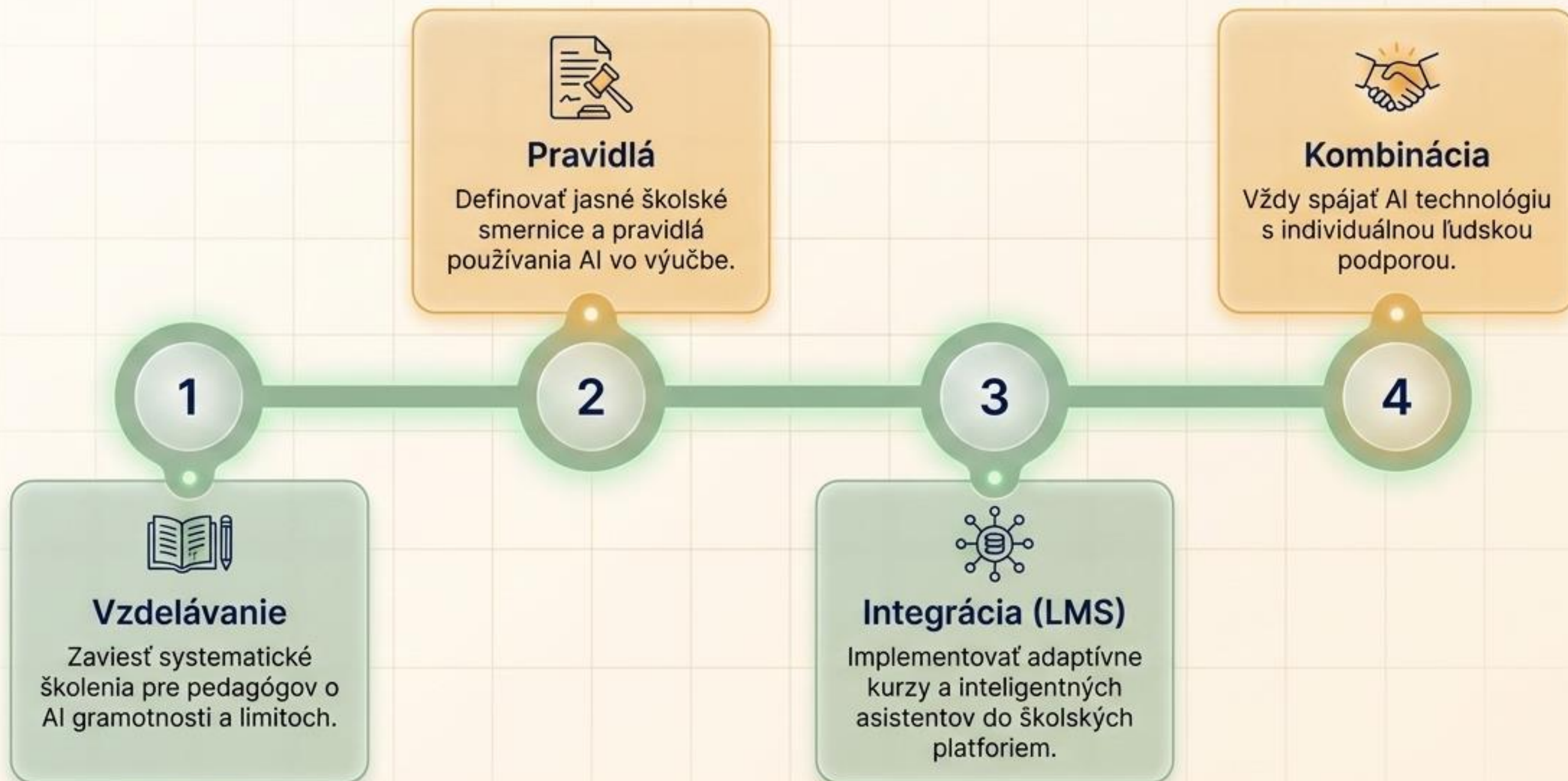
AI má slúžiť ako 'lešenie', ktoré sa postupne odoberá, nie ako barla, ktorá oslabuje schopnosti študenta.

Absencia kontroly

Nevyhnutná potreba, aby výstup z AI vždy prešiel revíziou odborného pedagóga pred odovzdaním.

Rámec pre bezpečné nasadenie v školách

AI poskytuje formát, pedagóg dodáva ľudskosť

Umelá inteligencia

- Štruktúra a formát
- Zjednodušenie textu
- Rýchlosť a škálovanie
- Automatizácia procesov

Nenahraditeľnosť Pedagóga

- ✓ Empatia a porozumenie
- ✓ Individuálny kontext
- ✓ Psychologická podpora
- ✓ Sociálna interakcia

Najlepšie vzdelávanie budúcnosti je hybridné. Vyskúšajte zajtra aplikovať jeden AI nástroj na konkrétny problém vo vašej triede!

Ďakujem za pozornosť

alena.galajdova@tuke.sk